

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Humanitaar- ja sotsiaalsainete õpetamine põhikoolis õppekava

Triin Valli
ÕPILASTE HINNANGUD VABATAHTLIKULE KLASSIVÄLISE INGLISKEELSE
ILUKIRJANDUSE LUGEMISELE ÜHE TARTU KOOLI 7. KLASSI ÕPILASTE NÄITEL
Bakalaureusetöö

Juhendaja: inglise keele algõpetuse õpetaja Evi Saluveer

Tartu 2024

Kokkuvõte

Õpilaste hinnangud vabatahtlikule klassivälise ingliskeelse ilukirjanduse lugemisele ühe Tartu kooli 7. klassi õpilaste näitel

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, millised on 7. klassi õpilaste hinnangud ja nende kogemused inglise keeles lugemise kohta väljaspool õppetööd. Õpilased lugesid uuringu käigus läbi 3-4 raamatut, pärast mida andsid raamatutele hinnangu ankeeti täites. Andmete analüüsimiseks kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit. Tulemustest selgus, et õpilased hindasid loetud raamatuid enamasti kõrgelt ning sisu ja illustratsioone hinnati valdavalt positiivselt. Raamatute keelelist taset hinnati pigem lihtsaks, kuid mitmed õpilased leidsid, et õppisid lugemise käigus uusi sõnu. Lugemiskogemusele anti samuti positiivne hinnang nii iga raamatu lugemise järgselt kui ka lugemisperioodi lõpus.

Võtmesõnad: ingliskeelne lastekirjandus, klassiväline lugemine, õpilaste hinnangud

Abstract

Student evaluations of extensive reading based on an example of 7th grades of one Tartu School

The aim of the bachelor's thesis was to find out 7th grade students' evaluations and experiences of extensive reading. The students read 3-4 books during this study and gave their evaluations on books by filling out a form. Quantitative method was used to analyse the data obtained. The results revealed that the students mostly rated the books they read highly, and the content and illustrations were mostly rated positively. The language level of the books was rated as rather easy, but several students felt that they learned new words during reading. The reading experience was given a positive assessment both after reading each book and at the end of the whole reading period.

Keywords: English children's literature, extensive reading, students' evaluations

Sisukord

Sissejuhatus	4
Teoreetiline ülevaade	5
Kirjanduse kasutamise olulisus võõrkeeleõppes	5
Vabatahtlik klassiväline lugemine	7
Metoodika	9
Valim	9
Andmekogumine	9
Andmeanalüüs	10
Tulemused	10
Õpilaste hinnang valitud ingliskeelsetest raamatutele	11
Õpilaste hinnang valitud raamatute keelelisele raskusele ja sõnavarale	13
Õpilaste hinnang ingliskeelsete raamatute lugemiskogemusele	13
Arutelu	14
Tänusõnad	17
Autorluse kinnitus	17
Kasutatud kirjandus	18
Lisad	21
Lisa 1. Raamatute nimekiri	
Lisa 2. Raamatute lühikokkuvõtted	
Lisa 3. Ankeet	
Lisa 4. Kodeerimise näide	

Sissejuhatus

Eestis on läbi viidud uuringuid, mis viitavad noorte lugemishuvi muutusele ja eriti selle langusele (Kruus, 2010; Puksand, 2012, 2014). Lugemishuvi languse all mõeldakse peamiselt ilukirjanduse lugemist – sotsiaalmeedias info lugemise, sõnumite kirjutamise ja lugemise ning koolitööde jaoks informatsiooni otsimisega tegelevad noored siiski igapäevaselt (Puksand, 2012). PISA 2022. aasta uuring pakub üheks hiljutiseks lugemistulemuste languse põhjuseks COVID pandeemia, kuid samuti spekulieritakse ka kvalifitseeritud õpetajate puuduse üle (Puksand, 2023). Samas toob Kruus (2010) välja, et pidev negatiivne kajastus noorte lugemisharjumustest kinnistab neis seda arusaama. Sellise suhtumisega jõuab noorteni sõnum, et neid alahinnatakse, nende teised huvid on lugemisest madalamad ning kirjandus sobib vaid “tarkadele” inimestele hobiks (Kruus, 2010).

Tähtis on luua kirjandusega positiivne suhe (Puksand, 2012). Ilukirjanduse lugemisel on mitmeid kasu toovaid aspekte – lugemisharjumuse omandamine, kujundliku keele mõistmine, sõnavara rikastamine ning väljendusoskuse arendamine. Tähtsal kohal on ka õpilases väärtushoiakute kujundamine (Org, 2010). Lugemismotivatsiooni ja -kogemust mõjutab õpilase huvi teose vastu (Puksand, 2012), mistõttu on oluline raamatu valimisel teha koostööd õpilastega (Fenner, 2018). Oluline on pakkuda klassikalistele teostele lisaks ka uusi teoseid ning jätta otsustusruumi õpilastele (Puksand, 2012).

Võõrkeeleeõppes on lugemisel suur roll keele omandamisel. Lugemine lihtsustab uute sõnade õppimist, lausestruktuuride mõistmist ning teiste kultuuride avastamist (Collie & Slater, 1987; Pulverness, 2007; Org, 2010). Pakkudes õpilastele valikuvõimalust, suureneb nende motivatsioon lugeda (Paran & Spiro, 2023; Pulverness, 2007). Samas ei tohiks kirjanduse kasutamine võõrkeeletunnis piirduda vaid keelereeglite õpetamisega, ilma sisusse süvenemata. Seeläbi langeb noorte huvi kirjanduse vastu. Samuti jääb puudulikuks päriseluline sõnavara ja keelekasutus (Pulverness, 2007).

Õpilaste lugemisharjumuste ja -huvi kohta emakeeles on läbi viidud mitmeid uuringuid (Puksand, 2012, 2014; Talvar, 2021; Velner, 2023), samuti on uuritud ingliskeelse kirjanduse lugemise kogemusi ja põhjuseid (Sagar, 2017; Rankin 2005) ning ingliskeelse ilukirjanduse kasutamist tundides (Pihlak, 2012; Rebane, 2019; Valdmann, 2016). Puudub aga ülevaade, kuidas õpilased suhtuvad ilukirjanduse lugemisse klassiväliselt ja kuidas see suurendab nende huvi ja motivatsiooni ingliskeelseid raamatuid lugeda. Uurimuse tulemused annaks õpetajatele

ettekujutuse õpilaste lugemishuvist ja kogemusest ning aitaks neil enam suunata õpilasi inglise keeles lugema.

Teoreetiline ülevaade

Kirjanduse kasutamise olulisus võõrkeelesõppes

Põhikooli riiklik õppekava (2011) näeb ette, et võõrkeelesõppes arendatakse suhtluspädevust läbi nelja osaoskuse, millest üheks on lugemine. Lugemine mõjub positiivselt eelkõige sõnavara suurenemisele ja keelereeglite omandamisele (Bruzzano, 2021; Ghosn, 2002; Paran & Spiro, 2023; Ørevik, 2018). Selle abil saab pakkuda lugejale keelekogemusi, mis edendavad suhtlusoskust ja teadlikkust keele kirjavormist (Ghosn, 2002). Lugemine edendab ka akadeemilist kirja- ja mõtlemisoskust ning loob õpilastes valmisoleku ingliskeelses keskkonnas hakkama saamiseks (Ghosn, 2002; Keshavarzi, 2012). Uute teadmiste omandamist ja keeleoskuste arendamist mõjutavad õpilaste erinev taust, kogemused ja vajadused (Fenner, 2018).

Kirjanduse kasutamisel võõrkeelesõppes on mitmeid positiivseid külgid, mis on tugevalt seoses õpilaste huviga kasutatava materjali suhtes. Olles huvitatud tekstist ning selle sisust, on keeleoskuse arenemise tõenäosus suurem. Ilukirjanduse kui autentse teksti eesmärk ei ole õpetada keelt, sest see on eelkõige mõeldud keelt emakeelena kõnelevatele lugejatele (Collie & Slater, 1987; Ghosn, 2002; Rankin, 2005). Selliste tekstide kasutamise eesmärgiks klassiruumis ja väljaspool seda on tutvustada õpilastele nn “päris” keelt, mida kasutatakse päriselulistel olukordades ning see valmistab õpilasi ette reaalselt suhtlussituatsioonideks, millega nad puutuvad kokku väljaspool koolitundi (Berardo, 2006; Keshavarzi, 2012).

Isiklik suhe raamatuga soosib huvi kirjanduse vastu. Õppetöös kirjandusega isiklikul tasemel tegelemine muudab õpilaste suhtumist teksti positiivselt (Collie & Slater, 1987; Ghosn, 2002). Suhet lugeja ja raamatu vahel toetab ka lugemisel saadud nauding, mis innustab lugemist jätkama (Paran & Spiro, 2023). Lugejal tekib võimalus teksti sisse elada, seeläbi on üksikute sõnade mõistmine tagaplaanil ning fookuses on sisu tähendusest arusaamine (Collie & Slater, 1987; Ghosn, 2002). Isiklikku suhet raamatuga saab luua läbi arutelude, mis käsitlevad õpilase isikliku arvamuse teksti kohta: millised tunded tekkisid lugedes, mis üllatas teksti puhul ja milline arvamus tekkis kasutatud keelest. Arutelu klassisisiselt arendab õpilastes keelest arusaamist ja mitmekesisust õppimist (Fenner, 2018).

Käsitledes erinevaid kirjandustekste puututakse kokku mitmesuguste lausevormide ja keelekasutusega (Keshavarzi, 2012). See võimaldab tutvuda erinevate struktuuride ja keeleliste võimalustega ning soodustab õpilaste julgust katsetada keelekasutusviisidega (Collie & Slater, 1987; Paran & Spiro, 2023; Rendaya & Jacobs, 2016). Nähes erinevaid keelekasutusviise laieneb lugeja arusaam keelest (Collie & Slater, 1987; Keshavarzi, 2012). Rohkem lugedes kohtavad õppijad sarnaseid sõnu ja väljendeid sagedamini, mis suunab neid looma konteksti ja keelekasutuse põhjal seoseid (Collie & Slater, 1987; Rendaya & Jacobs, 2016), see omakorda muudab sõnavara omandamise kergemaks (Paran & Spiro, 2023; Rendaya & Jacobs, 2016; Waring, 2011).

Samuti pakub lugemine võimalust mõista teisi kultuure ja kombeid (Fenner, 2018; Keshavarzi, 2012; Pulverness, 2007; Ørevik, 2018). Ilukirjandus pakub lugejale arusaama riigist, kus antud keelt kõneletakse, võimaldab avastada sealsete inimeste mõtteid, tundeid, kombeid ja igapäevaelu, olles nii üks kõige ligipääsetavamaid viise teiste kultuuride avastamiseks (Collie & Slater, 1987). Keshavarzi (2012) väidab, et kirjandus mitte lihtsalt ei tegele kultuuri käsitlemisega, vaid on ise kultuur. Puutudes kokku uute kommetega läbi ilukirjanduse areneb õpilaste maailmavaade ja arusaam teiste tavadest (Keshavarzi, 2012). See annab võimaluse suhtluskogemuseks võõraste kultuuridega (Gadamer, 1979, viidatud Fenner, 2018 j) ning arendab ühtlasi suhtluspädevuse üht olulist aspekti, milleks on kultuuridevaheline suhtluspädevus (Fenner, 2018). Laiapõhjaliste teadmiste ja suhtluskogemuse saamiseks peab lugejatele pakkuma mitmesuguseid kirjandustekste, lisaks muinasjuttudele ja müütidele ka ajaloolisi raamatuid ning erineva tausta ja kirjutamisstiiliga autorite raamatuid (Keshavarzi, 2012). Õpetajal on selles suur roll – suunata õpilasi lugema (Fenner, 2018) ning aidates neil raamatuid valida.

Raamatute valikul tuleb silmas pidada mitmeid aspekte. Tähelepanu tuleb pöörata keelelistele ja sisulistele aspektidele (Pulverness, 2007), kuid olulisel kohal on ka raamatu välimus ja selles sisalduvad illustratsioonid (Barnes *et al.*, 2010; Fang, 1996). Need toetavad lugemist mitmel erineval viisil. Eelkõige aitavad illustratsioonid raamatu sisust paremini aru saada ja täiendavad teksti (Arya & Feathers, 2012). Nad pakuvad lugejale lisainformatsiooni tegevuse asukoha määramisel ja tegelaste kujutlemisel (Fang, 1996) ning on abiks tundmatutest sõnadest arusaamisel ja loetu kinnistamisel (Arya & Feathers, 2012; Fang, 1996). Illustratsioonid võivad pakkuda lugejale uut perspektiivi. Teksti ja illustratsioonide kombinatsioon toetab teksti

sügavamat mõistmist. Samuti võivad nad innustada õpilasi rohkem lugema ning muuta lugemiskogemust positiivsemaks (Bernardi, 2019).

Vabatahtlik klassiväline lugemine

Vabatahtlik klassiväline lugemine (ingl *extensive reading*) on õppeprogrammi väliste tekstide või pikemate teoste lugemine sisu mõistmise eesmärgil (Carrell & Carson, 1997; Davis, 1995; Waring, 2011). Sellist lugemisviisi kasutatakse nii inglise keelt emakeelena õppijate kui ka inglise keelt võõrkeelena õppijate seas. Selle käigus loevad õpilased raamatuid või tekste valdavalt omas tempos vastavalt huvile ja keeletasemele ning lugemisjärgselt ei toimu lugemiskontrolle (Bamford & Day, 2002; Davis, 1995). Lugemise edu seisneb teksti keeletasemes ja õpilaste huvis. Mida sobivama taseme ja sisuga on tekst, seda motiveeritum on õpilane, et lugeda (Rankin, 2005; Renandya & Jacobs, 2016). Enamasti sobivad lugemiseks tekstid, milles on suur osa tuntud sõnavara, mistõttu on lugemine ladusam ja arusaamine tekstist parem (Waring, 2011). Lai tekstide valik võimaldab teha valiku isiklikest huvidest lähtuvalt ning vabadus raamatu valimisel julgustab õpilasi avastama erinevaid tekste ja põhjusi lugemiseks (Paran & Spiro, 2023; Rankin, 2005).

Vabatahtliku klassivälise lugemist saab praktiseerida erinevatel viisidel. Õpilased saavad lugemiseks valida raamatukogust või õpetaja kogust teose, mis sobib nende huvide ja keeletasemega (The Extensive Reading Foundation [ERF], *s.a.*; Waring, 2011). Samuti saab lugemist läbi viia ühiselt, mil üht raamatut loetakse koos, kas kodutööna või tunnis, tavapäraselt samas tempos. Sellist lähenemist kasutades valmistatakse ette ka lugemisele eelnevad ülesanded, mis lihtsustavad uue sõnavara omandamist. Tavapäraselt järgneb lugemisele arutelu, mis keskendub tekstimõistmisele (ERF, *s.a.*).

Vabatahtliku klassivälise lugemise eesmärgiks võõrkeeletunnis on arendada õpilaste üldist lugemisoskust ja -harjumust, sest see annab suurema keelesisendi selle paremaks mõistmiseks (Bruzzano, 2021; Renandya & Jacobs, 2016). Võõrkeeles lugejad on enesekindlamad oma keelekasutuses, nende kirjutus- ja rääkimisoskus paraneb (Bamford & Day, 2004, viidatud Renandya & Jacobs, 2016 j; Bruzzano, 2021). Samuti omandavad lugejad parema arusaama grammatikast (Bruzzano, 2021). Iseseisva lugemisega kaasneb õpilaste autonoomia suurenemine tänu ise lugemisvalikute langetamisele. Seeläbi tekib motivatsioon lugeda ja kujuneb välja lugemisharjumus ning jätkatakse väljaspool kooli lugemist (Paran & Spiro, 2023;

Renandya & Jacobs, 2016). Lisaks keeleoskusele areneb lugemiskiirus ning seeläbi tekib automaatne keele mõistmine, mis lihtsustab keele töötlemist ja -kasutust (ERF, *s.a.*).

Rankin (2005) toob Saksamaal läbiviidud uuringu põhjal välja, et kuigi vabatahtlik klassiväline lugemine ei pruugi pakkuda väljakutset laudsale lugejale, on sellel suurem potentsiaal suunata teda edaspidi lugemist jätkama, põhjusel, et lugemisel keskendutakse sisule. Uuringu käigus lugesid osalejad koolivälisel ajal vähemalt kaks tundi nädalas. Sealjuures toonitati, et tähtis oli lugemiseks kulunud aeg, mitte loetud lehekülgede arv. Lugemisvaliku said õpilased teha pakutud raamatute seast või valida ise, kas mõne veebilehe või artikli. Iga kahekolme nädala järel pidid õpilased täitma aruande, mis koosnes raamatu lühikirjeldusest ja hinnangust. Uuringu tulemused näitasid, et suures koguses tekstide lugemine koondas keeleõppijate tähelepanu keelekasutusele üldpildis, mis omakorda lõi positiivse lugemiskogemuse. Uuringus osalenud õpilased töid välja, et selline lähenemine lugemisele oli abiks sõnavara omandamisel, sisu tähenduse ja keelestruktuuri mõistmisel. Samuti toodi välja, et lugemisjärgete kontrollide puudumine lubas liikuda omas tempos ja keskenduda lugemiskogemusele. Antud uuring keskendus õpilaste arvamustele ja kogemusele ning tõestas läbi positiivse tagasiside vabatahtliku klassivälise lugemise olulisust (Rankin, 2005).

Vabatahtlikul klassivälisel lugemisel on oluline roll üldise lugemisoskuse ja -harjumuse toetamisel, arendades keeleoskust ja autonoomiat lugemisvalikute langetamisel (Bruzzano, 2021; Paran & Spiro, 2023; Renandya & Jacobs, 2016), samuti ka automaatsel keele mõistmise edendamisel (ERF, *s.a.*). Eestis puudub ülevaade, mis keskenduks ilukirjanduse vabatahtlikule klassivälisele lugemisele ning õpilaste hinnangutele selle kohta. Uurimuse tulemused annaks õpetajatele ettekujutuse õpilaste lugemishuvist ja kogemusest ning aitaks neil enam suunata õpilasi inglise keeles lugema.

Uurimistöö eesmärk on välja selgitada, millised on 7. klassi õpilaste hinnangud ja nende kogemused inglise keeles lugemise kohta väljaspool õppetööd. Eesmärgi saavutamiseks sõnastati järgnevad uurimisküsimused:

1. Kuidas hindavad õpilased nende valitud ingliskeelseid raamatuid?
2. Kuidas hindavad õpilased valitud raamatute keelelist raskust ja sõnavara?
3. Kuidas hindavad õpilased oma inglise keeles lugemise kogemust?

Metoodika

Valim

Valimisse kuulusid ühe Tartu kooli kuus 7. klassi õpilast, kellel oli huvi inglise keeles lugemise vastu. Õpilaste leidmisel saadi abi nende inglise keele õpetajalt. Tegemist oli mugavusvalimiga, kus uuritavad valiti uurijale kättesaadavate inimeste hulgast (Õunapuu, 2014). Lähtudes uuritavate autonoomia austamise printsiibist, mille alusel on uuringus osalemine vabatahtlik ning nad on informeeritud selle oludest (Lõuk & Sutrop, 2023), anti valimis olnud õpilastele teada, et nad võivad igal hetkel uuringu katkestada. Ükski osaleja seda võimalust ei kasutanud. Lapse uuringus osalemise kohta küsiti lastevanemate nõusolekut, mille kohta nad allkirjastasid nõusoleku vormi.

Andmekogumine

Andmeid koguti perioodil november 2023 - märts 2024. Kõigepealt valiti õpilastele lugemiseks kümnekond kohandamata illustreeritud lasteraamatut. Raamatud saadi juhendaja isiklikust raamatukogust. Et olla kursis raamatute keele, sisu ja teemadega, lugesin ise läbi 6 raamatut ja tutvusin ülejäänutega põgusalt. Lõplikku nimekirja jäi 11 raamatut (vt Lisa 1), mille kiitis heaks ka õpilaste inglise keele õpetaja. Esindatud oli erinevate teemade, tegelaste, olukordade ning pikkusega raamatud (vt Lisa 2). See pakkus õpilastele võimalust lugeda vastavalt nende huvile ja ajaressursile. Õpilased tegid lugemisvaliku ainetunnis, kus kõigil osalejatel oli võimalus raamatutega tutvuda. Pakutud raamatute seast pidi valima lugemiseks kolm. Raamatud olid terve uuringu jooksul õpilaste klassiruumis ning ühe raamatu lugemiseks oli aega üks kuu.

Mõõtevahendiks oli ankeet, mis toetus mitmete teoretikute ja uurijate (Rankin, 2005; Renandya & Jacobs, 2016; Waring, 2011) väidetele. Ankeedi testimiseks viidi läbi pilootuuring kahe õpilasega, et teha kindlaks, kas ankeedis toodud väited on õpilastele arusaadavad. Kuna ankeeti ei olnud vaja pärast pilootuuringut muuta, võeti ka need ankeedid arvesse andmeanalüüsi tegemisel. Pilootuuringus osalenud õpilased lugesid lisaks juba ühele loetud raamatule veel kolm. Seega luges kaks õpilast neli raamatut ning neli õpilast kolm raamatut. Pärast iga raamatu lugemist täitsid õpilased ankeedi loetud raamatu kohta (vt Lisa 3). Saamaks vastuseid uurimisküsimustele paluti õpilastel kõigepealt 5-pallisel reitinguskaalal hinnata valitud raamatu meeldimist ja selle illustratsioone. Õpilastel paluti ka oma hinnangut põhjendada. Järgnevalt pidid õpilased hindama 16 väidet 5-pallisel Likerti skaalal (5 – olen täiesti nõus, 1 – ei ole üldse

nõus). Viimase raamatu lugemise järel lisati ankeeti neli väidet, et teada saada õpilaste arvamust inglise keeles lugemise kogemuse kohta üldiselt.

Esimesele uurimisküsimusele, kuidas hindavad õpilased nende valitud ingliskeelseid raamatuid, saadi vastus reitinguskaala hinnangutest, avatud küsimuse vastustest ja väidetest 1-3; 5; 11 ja 16. Väidete 4 ja 6-9 abil sooviti välja selgitada õpilaste hinnangud valitud raamatute keelelisele raskusele ja sõnavarale (uurimisküsimus 2). Kolmandale uurimisküsimusele, mis soovis välja selgitada õpilaste hinnangut lugemiskogemusele, saadi vastus väidete 12-15 ja 17-20 abil. Kokku analüüsiti 20 ankeedi vastuseid.

Andmeanalüüs

Ankeedi vastuseid analüüsiti kvantitatiivselt ning õpilaste vabavastuseid/põhjendusi kvalitatiivse sisuanalüüsi abil, leides vastustest tähenduslikke üksusi. Ankeedi väidete vastused sisestati Exceli faili, seejärel need korrastati ning õpilaste nimed asendati pseudonüümidega. Korrastatud andmeid analüüsiti programmiga JASP (Versioon 0.18.1). Leiti väidete aritmeetiline keskmine, standardhälve, minimaalne ja maksimaalne hinnang. Väidete gruppide sisese usaldusväärsuse kontrollimiseks leiti Cronbachi alfa. Valitud raamatute meeldivuse skaalal oli kokku kaheksa väidet, mille Cronbachi $\alpha = 0,834$. Raamatute keelelise raskuse ja sõnavara hinnangu skaalal oli kuus väidet, Cronbachi $\alpha = 0,815$ ning lugemiskogemuse skaalal oli seitse väidet, Cronbachi $\alpha = 0,714$. Need tulemused näitavad, et skaalad on reliaabsed ja mõõdavad andmeid rahuldavalt.

Õpilastel oli võimalus ka oma hinnangut loetud raamatute kohta põhjendada. Avatud küsimuste vastuste analüüsimiseks kodeeriti vastused (vt Lisa 4) ning loodi kategooriad. Koodide leidmiseks märgiti ära tähenduslikud üksused. Usaldusväärsuse suurendamiseks korduvkodeeriti andmeid, jättes kodeerimise vahele ühe nädala. Seejärel võrreldi kodeerimistulemusi ning vajadusel muudeti koode.

Tulemused

Töö eesmärk oli välja selgitada, millised on 7. klassi õpilaste hinnangud ja nende kogemused inglise keeles lugemise kohta väljaspool õppetööd. Järgnevalt käsitletakse tulemusi püsitatud uurimisküsimuste põhjal. Uuringu tulemuste esitamisel kasutatakse väidete aritmeetilist keskmist, standardhälvet, minimaalset ja maksimaalset hinnangut. Esimese uurimisküsimuse illustreerimiseks kasutatakse avatud küsimuse vastuseid. Tsitaadid esitatakse kaldkirjas

muutmata kujul. Juhul, kui tsitaadist jäeti midagi välja, kasutatakse tingmärki (/.../) ja tsitaadi lõppu lisatakse sulgudes uuritavate pseüdonüümid ja raamatu pealkiri.

Õpilaste hinnang valitud ingliskeelsetest raamatutele

Esimese uurimisküsimusega sooviti teada saada õpilaste hinnangut valitud raamatute kohta. Seda uurisid reitinguskaala ja väited 1-3; 5; 11 ja 16.

Esmalt uuriti õpilaste üldist hinnangut nende valitud raamatule 5-pallisel reitinguskaalal (5 – väga meeldis, 1 – ei meeldinud üldse). Kõigi raamatute kohta antud keskmine hinnang oli 3,75, SD=0,910 ja raamatute illustratsioonide keskmine hinnang oli 4,35, SD=0,875.

Õpilastel oli võimalus oma hinnangut põhjendada. Põhjendusi analüüsid eristus kaks kategooriat: 1) raamatu omadused ja 2) raamatu sisu. Esimese kategooria alla moodustusid järgnevad koodid: keelekasutus, stiil, illustratsioonid. Ilmnes, et lihtsama sõnavaraga raamatud olid paremini mõistetavad. Üks õpilane tõi välja ka tegelaste keelekasutuse, mis pakkus paremat arusaama, milline tegelane võiks olla. Samuti kirjeldati raamatu stiili toetava faktorina. Paarile õpilasele meeldisid päeviku-stiilis raamatud, mis võimaldas luua raamatuga isiklikku sidet.

Mulle meeldis, et raamat oli kirjutatud nagu päevik. See tekitas tunde nagu keegi kirjutab minu endaga ja peategelane oleks minu sõber. (Teele, “Cookie and the Most Annoying Girl in the World”)

Õpilaste hinnangut mõjutasid ka illustratsioonid. Need olid lugemisel abiks tegelaste ja sisu mõistmisel. Üks õpilane tõi välja, et rikkalikud illustratsioonid aitasid luua kujutluse tegelastest ja raamatus mainitud paikadest. Illustratsioonide kirjeldamisel kasutasid õpilased mitmel korral sõnu “ilusad”(nt “My Parents Cancelled My Birthday”), “huvitavad ja arusaadavad”(nt “Planet Stan” ja “”) ning “naljakad”(nt “Anisha, Accidental Detective: Show Stoppers”).

Teise kategooria – raamatu sisu – alla moodustusid järgnevad koodid: emotsioonid, sisu eakohasus, raamatute kaasaegsus ja samastumine sisuga. Õpilased tõid raamatu sisu ja olukordade hindamisel välja lugemisel tekkinud emotsioone, nagu positiivseid mõtteid ning naljakad ja rõõmsad tunded. Neid emotsioone tekitasid nii raamatutes esinevad olukorrad kui ka tegelased ise. Siiski väljendasid kaks õpilast negatiivseid emotsioone seoses raamatu sisuga.

See oli neist raamatutest kõige igavam, tundus, et see ei lõppegi. Välimuselt tundus see lahe, aga sisu ei meeldinud mulle üldse. (Stella, “Planet Stan”)

Üks õpilane selgitas, kuidas sisu oli ootamatu, sest kaane järgi hindas ta raamatu lapsikuks.

Lugemise käigus avastas ta, et teemad ja olukorrad, millesse tegelased sattusid olid humoorikad.

Sarnaselt kirjeldas ka teine õpilane, kuidas sisu üllatas teda ning seeläbi oli tema lugemiskogemus positiivne. Mõned õpilased hindasid raamatu sisu oodatust teistsuguseks. Üks õpilane tõi välja, et tema arust sobiks raamat rohkem noorematele õpilastele, mistõttu ei hinnanud ta raamatut väga kõrgelt. Eraldi tõi mõned õpilased üldisemalt välja raamatute kaasaeguse ja teemade sobivuse ning teised kirjeldasid kindlaid sisu aspekte, mis olid nende jaoks huvitavad ja kaasahaaravad.

Mõne raamatu puhul peeti oluliseks ka võimalust samastuda raamatu tegelastega, tuues välja nende ja enda sarnase vanuse ja mõtlemisviisi, mis võimaldas tegelasi ja nende otsuseid paremini mõista.

Järgnevalt hindasid õpilased 5-pallisel Likerti skaalal (5 – täiesti nõus, 4 – nõus, 3 – nii ja naa, 2 – ei ole nõus, 1 – ei ole üldse nõus) väiteid valitud raamatute kohta (Tabel 1). Kõige kõrgemalt (M=4,50; SD=0,761) hinnati väidet *Illustratsioonid andsid hea ettekujutuse raamatu tegelastest*. Antud väitele anti 13 ankeedis hinnang “täiesti nõus” ja neljas ankeedis hinnang “nõus”. Keskmiselt kõrgemalt (M=4,15; SD=0,587) hinnati ka väidet *Mõistsin raamatu peamist sõnumit ja teemat*, millele anti 13 ankeedis hinnanguks “nõus” ja viies ankeedis hinnang “täiesti nõus”.

Keskmisest madamalt (M=2,60; SD=1,231) hinnati väidet *Samastusin mõne raamatu tegelasega*, millele anti 9 ankeedis hinnanguks “ei ole nõus” ja kolmes ankeedis hinnang “ei ole üldse nõus”. Väitele *Sain raamatust uusi teadmisi* anti kaheksal korral vastuseks „ei ole nõus“ ja kahel korral „ei ole üldse nõus“.

Tabel 1. Vastajate hinnangud valitud ingliskeelsete raamatute kohta

Väide	Vastuste arv					M	SD	Min	Max
	5	4	3	2	1				
Mõistsin raamatu peamist sõnumit ja teemat	5	13	5	0	0	4,15	0,587	3	5
Raamatu sisu oli põnev	7	4	7	2	0	3,80	1,056	2	5
Sain raamatust uusi teadmisi	3	3	4	8	2	2,85	1,268	1	5
Raamat avardas minu silmaringi	0	5	9	6	0	2,95	0,759	2	4
Illustratsioonid andsid hea ettekujutuse raamatu tegelastest	13	4	3	0	0	4,50	0,761	3	5
Samastusin mõne raamatu tegelasega	2	3	3	9	3	2,60	1,231	1	5

Märkused. M – keskmine; SD – standardhälve; Min – miinimum; Max – maksimum

Õpilaste hinnang valitud raamatute keelelise raskusele ja sõnavarale

Teise uurimisküsimusega sooviti teada saada, kuidas hindavad õpilased raamatute keelelist raskust ja sõnavara (väited 4; 6-9; 15).

Kõige kõrgemalt hinnati väidet *Sain loetud tekstist aru* ($M=4,30$; $SD=0,733$), mille puhul üheksas ankeedis anti vastuseks “täiesti nõus” ja kaheksas ankeedis “nõus”. Õpilased ei pidanud loetud raamatute keelt raskeks. Seda kinnitavad väited *Raamatute keelekasutus oli liiga keeruline* ($M=1,70$, $SD=1,030$) ja *Raamatus oli liiga palju tundmatuid sõnu* ($M=1,90$; $SD=1,210$). Esimese väitega ei olnud ‘nõus’ või ‘üldse nõus’ 16 korral. Tabelis 2 on välja toodud antud hinnangud valitud raamatu keelelise raskusele ja sõnavarale.

Tabel 2. Vastajate hinnangud valitud ingliskeelse raamatu keelelise raskuse ja sõnavara kohta

Väide	Vastuste arv					M	SD	Min	Max
	5	4	3	2	1				
Sain loetud tekstist aru	9	8	3	0	0	4,30	0,733	3	5
Õppisin lugemise käigus uusi sõnu	3	6	6	4	1	3,30	1,129	1	5
Vajasin lugemisel sõnaraamatu abi	2	2	1	3	12	1,95	1,432	1	5
Raamatu keelekasutus oli liiga keeruline	0	2	2	4	12	1,70	1,031	1	4
Raamatus oli liiga palju tundmatuid sõnu	1	2	1	6	10	1,90	1,210	1	5
Minu inglise keele oskus arenes lugemise käigus	3	1	11	4	1	3,05	1,050	1	5

Märkused. M – keskmine; SD – standardhälve; Min – miinimum; Max – maksimum

Õpilaste hinnang ingliskeelsete raamatute lugemiskogemusele

Väidetega 12-14 ja 17-20 sooviti teada saada õpilaste hinnangut lugemiskogemusele. Väited 17-20 olid lisatud vaid viimasele ankeedile, seetõttu on need välja toodud eraldi tabelis (Tabel 3).

Lugemiskogemust hindavaid väiteid hinnati keskmiselt kõrgemalt. Kõige kõrgemalt ($M=4,35$; $SD=1,137$) hinnati väidet, et lugemiseks oli piisavalt aega, 13 ankeedis anti vastuseks “täiesti nõus” ja neljas ankeedis anti hinnang “nõus”.

Tabel 3. Vastajate hinnangud ingliskeelsete raamatute lugemiskogemuse kohta

Väide	Vastuste arv					M	SD	Min	Max
	5	4	3	2	1				
Raamat oli sobiva pikkusega	6	9	2	2	1	3,85	1,137	1	5
Raamatu lugemiseks oli piisavalt aega	13	4	1	1	1	4,35	1,137	1	5
Raamatu lugemine pakkus mulle naudingut	5	5	7	3	0	3,60	1,046	2	5

Märkused. M – keskmine; SD – standardhälve; Min – miinimum; Max – maksimum

Järgnevalt hindasid õpilased väited kogu lugemisperioodi kohta (Tabel 4). Kõige kõrgemalt ($M=4,66$; $SD=0,816$) hinnati väidet *Ingliskeelsete raamatute lugemine on hea võimalus inglise keele arendamiseks*. Viies ankeedis kuuest anti selle väite hinnanguks “täiesti nõus” ja ühes “nii ja naa”. Kõrgelt hinnati ($M=4,50$; $SD=0,837$) ka väidet *Tahaksin ka edaspidi ingliskeelseid raamatuid lugeda*, millele anti neljas ankeedis hinnanguks “täiesti nõus”. Teistest väidetest madalamalt ($M=3,00$; $SD=0,632$) hinnati väidet *Inglise keele tundides võiks õpilastel lasta rohkem kodus iseseisvalt lugeda*. Neljas ankeedis anti selle väite hinnanguks “nõus” ja ühel korral “täiesti nõus” ning “nii ja naa”.

Tabel 4. Vastajate hinnangud ingliskeelsete raamatute lugemiskogemuse kohta lugemisperioodi lõpus

Väide	Vastuste arv					M	SD	Min	Max
	5	4	3	2	1				
Raamatute lugemine suurendas minu huvi inglise keele õppimise vastu	2	1	1	1	1	3,30	1,633	1	5
Ingliskeelsete raamatute lugemine on hea võimalus keele arendamiseks	5	0	1	0	0	4,66	0,816	3	5
Tahaksin ka edaspidi ingliskeelseid raamatuid lugeda	4	1	1	0	0	4,50	0,837	3	5
Inglise keele tundides võiks õpilastel lasta rohkem kodus iseseisvalt lugeda	1	4	1	0	0	3,00	0,632	3	5

Märkused. M – keskmine; SD – standardhälve; Min – miinimum; Max – maksimum

Arutelu

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, millised on 7. klassi õpilaste hinnangud ja nende kogemused inglise keeles lugemise kohta väljaspool õppetööd. Järgnevalt arutletakse uurimisküsimuste kaupa tulemuste üle, tuues välja seoseid teoorias kirjutatud seisukohtadega. Esitatakse uurimistöö kitsaskohad, praktiseerimis- ja edasised uurimisvõimalused.

Esimese uurimisküsimusega sooviti teada saada õpilaste arvamust nende valitud raamatule. Vabatahtliku klassivälise lugemise eesmärk on mõista raamatu sisu (Carrell & Carson, 1997; Davis, 1995; Waring, 2011) ning lugemise edu seisneb õpilaste huvis teksti vastu. Olles huvitatud tekstist on õpilane motiveeritud lugemist jätkama (Rankin, 2005; Renandya & Jacobs, 2016). Uurimistulemusest selgus, et loetud raamatuid hinnati kõrgelt, nende sisu hinnati põnevaks ja raamatu sõnumit mõisteti. Üksi õpilane ei hinnanud väidet raamatu sisu mõistmise kohta negatiivselt. See näitab, et raamatud vastasid õpilaste huvidele ning lugemine sisust

arusaamise eesmärgil oli edukas. Ilmnes ka, et raamatutest ei saadud alati uusi teadmisi ning need ei avardanud õpilaste silmaringi. See võib viidata, et kõik raamatud ei olnud sobivad antud vanuseastmele või keeletase ei olnud sobiv õpilaste omaga. Järgnevate uuringutega võiks uurida eelnevalt õpilaste huvisid ja neile meelepäraseid teemasid, raamatu stiile ja kirjanikke. Raamatu mittedobivust tõid mõned õpilased välja ka hinnangute selgitamisel. Lugemisel mängivad tähtsat rolli illustratsioonid, mille abil tekib lugejal parem arusaam sisust ning mis pakuvad lisainformatsiooni tegevuse ja tegelaste kohta (Arya & Feathers, 2012; Fang, 1996). Lisaks kujutluspildi loomisele aitavad need aru saada tundmatutest sõnadest ja kinnistada loetud teksti (Bernardi, 2019). Õpilased tõid hinnangute andmisel välja illustratsioonide olulise, mis kinnitab, et neil on suur roll sisu mõistmisel. Need aitasid mõista tegelasi ja sisu ning pakkusid võimalust luua kujutluspilte. Klassivälise lugemise puhul mängib suurt rolli lugemiseks pakutud raamatute valik ja hulk. See suurendab lugemisvalikute langetamisel õpilaste autonoomiat ning mõjutab nende motivatsiooni lugeda (Renandya & Jacobs, 2016). Läbiviidud uuringus ei olnud küll lugemiseks pakutud väga palju raamatuid, kuid need olid erineva stiili ja raskusastmega. See võimaldas kõigil õpilastel teha enda jaoks sobiv valik. Õpilaste antud positiivne hinnang raamatutele kinnitab seda. Kuna raamatud olid kogu lugemisperiodi klassiruumis said õpilased selle jooksul tutvuda raamatutega ning süveneda nende sisusse, et langetada otsus põhinedes enda huvidele.

Teise uurimisküsimusega sooviti välja selgitada õpilaste hinnangud raamatute keelelise raskuse ja sõnavara kohta. Võõrkeeles lugemise käigus areneb lugeja sõnavara (Bruzzano, 2021; Paran & Spiro, 2023). Mida suurem on keelesisend, seda parem on keele mõistmine (Bruzzano, 2021; Renandya & Jacobs, 2016). Õpilaste vastustest selgus, et raamatuid hinnati keeleliselt lihtsaks ning lugemise käigus ei vajatud sõnaraamatu abi. Lihtsam keeletase tagab lugemise edu, sest õpilased keskenduvad sõnavara asemel sisule ning lugemine on seeläbi ladusam ja kiirem (Waring, 2011). Mitmed õpilased leidsid siiski, et õppisid lugemise käigus uusi sõnu. Uute sõnade omandamine on lugemisega kaasnev loomulik protsess ja arendab üldist keeleoskust (Collie & Slater, 1987; Paran & Spiro, 2023; Rendaya & Jacobs, 2016; Waring, 2011). Seetõttu on oluline roll sobivate raamatute valikul. Sobiva keeletasemega raamatud muudavad lugemise ladusamaks ja aitavad teksti paremini mõista, arendades üldist keelioskust. Sobivate raamatute leidmisel oleks abi soovituslikust ingliskeelsete raamatute nimekirjast, mis Eestis hetkel puudub. Soovitusi leiab küll erinevatelt veebilehekülgedelt (vt nt LoveReading4Kids), kuid neil toodud

vanusekategoriad arvestavad emakeeles, mitte võõrkeeles lugejat. Eelnevalt ei olnud teada ka õpilaste üldine keeletase, mis oleks võimaldanud raamatute valikul sellega arvestada. Lisaks üldisele keele arengule mõjutab lugemine positiivselt ka arusaama grammatikast (Bruzzano, 2021; Paran & Spiro, 2023). Seega võib eeldada, et lisaks uute sõnade omandamisele suurenes õpilaste arusaam lauseehitustest ning kõnekeele kasutamisest. Kuigi õpilased väitsid, et lugemise käigus arenes nende keeleoskus, peab arvestama, et kuna tegemist on õpilaste enda hinnanguga ei saa kindlalt väita. Edaspidistes uuringutes võiks võrrelda õpilaste keeletaset enne ja pärast lugemist.

Kolmanda uurimisküsimusega sooviti välja selgitada õpilaste hinnang inglise keeles lugemise kogemuse kohta. Positiivne lugemiskogemus on vabatahtliku klassivälise lugemise eesmärgiks (Renandya & Jacobs, 2016). Seda eesmärki püüdis täita ka läbiviidud uuring. Rankin (2005) leidis oma uuringus, et pärast vabatahtliku lugemise rakendamist oli õpilastel suurem potentsiaal edaspidi lugemist jätkata. Soovi edaspidi ingliskeelseid raamatuid lugeda väljendasid samuti käesolevas uuringus osalenud õpilased. Lugemismotivatsioon säilib tänu õpilaste huvile raamatute vastu (Rankin, 2005), mis suureneb positiivse kogemuse järel. Oma positiivset kogemust kinnitasid ka käesolevas uuringus osalenud õpilased. Nende hinnangul olid raamatud sobiva pikkusega, lugemiseks oli piisavalt aega ning see pakkus neile naudingut. Raamatute sobiv pikkus ja piisav lugemisaeg lubavad õpilasel süveneda lugemisse ning võimaldab lugemist nautida. Kogu lugemisperioodi kokkuvõtvalt hinnati samuti positiivselt, mis näitab, et õpilased kogesid lugemisel enamasti naudingut ja said uuringu käigus meeldiva lugemiskogemuse.

Kuigi uurimus andis mõningase ülevaate õpilaste hinnangutest, ilmnis selle tegemise käigus ka mõningad kitsaskohad. Ühe töö piiranguna võib välja tuua andmekogumismeetodi. Esmalt lubati õpilastel ankeete täita kodus, mistõttu oli täidetud ankeetide kättesaamine raskendatud, sest õpilased unustasid ankeedid kooli kaasa võtta. Aineõpetajaga leidsime pärast esimese raamatu lugemist lahenduse, kuidas olukorda parandada. Edaspidi täitsid õpilased ankeete koolis ainetunnis ja tagastasid need kohe peale täitmist. Ankeedist saadud andmete analüüsimise käigus ilmnis, et neist jäi väheks põhjaliku analüüsi tegemiseks. Parema ülevaate õpilaste arvamustest saanuks viies iga lugemise järgselt läbi fookusgruupiintervjuu või iga õpilasega individuaalne intervjuu lugemisperioodi lõpus. See aitaks luua paremat suhet õpilastega ning neil tekiks soovi ja julgust loetu üle arutleda.

Eestis puuduvad soovitud eakohase autentse ingliskeelse lugemisvara kohta. See tegi keeruliseks uuringu tarvis sobivate raamatute leidmise. Mujal koostatud soovitud on mõeldud keelt emakeelena kõnelevate laste keeletaset arvestades ning neid ei saa alati rakendada võõrkeele õppija puhul. Sellest tulenevalt võiks välja kujuneda edasise uurimistöö eesmärk – luua nimekiri raamatutest (vt nt Østfold University College, 2022), milles võetakse arvesse võõrkeeleõppijate keeletaset ning vanusest lähtuvaid huvisid.

Hoolitamata piirangutest andis töö hea kogemuse, kuidas õpilastega klassiväliselt vabatahtliku lugemist läbi viia. Uurimuse tulemused võiksid teistele õpetajatele anda ettekujutuse, kuidas vabatahtlikku klassiväliselt lugemist korraldada, tõstes seeläbi õpilaste lugemishuvi ja motivatsiooni ning suunata õpetajaid rohkem kasutama ilukirjandust võõrkeeleõppes.

Tänuõnad

Avaldan tänu juhendajale Evi Saluveerile, kelle tugi ja nõuanded aitasid töö valmimisel. Samuti tänan õpilasi ja õpetajat, kes pühendasid aega uurimuses osalemisele. Tänan ka perekonda ja lähedasi toetuse ja julgustuse eest.

Autorluse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käeoleva lõputöö ja toonud välja korrektselt teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Triin Valli

/allkirjastatud digitaalselt/

16.05.2024

Kasutatud kirjandus

- Arya, P., & Feathers, K. M. (2012). The Role of Illustrations During Children's Reading. *Journal of Children's Literature*, 38(1), 36-43.
- Bamford, J., & Day, R. (2002). Top Ten Principles for Teaching Extensive Reading. *Reading in a Foreign Language*, 14(2), 142-145.
<https://www2.hawaii.edu/~readfl/rfl/October2002/day/day.html>
- Barnes, M. A., Barron, R. W., & Pike, M. M. (2010). The role of illustrations in children's inferential comprehension. *Journal of Experimental Child Psychology* 105, 243–255.
<https://doi.org/10.1016/j.jecp.2009.10.006>
- Berardo, S. A. (2006). The Use of Authentic Materials in the Teaching of English. *The Reading Matrix*, 6(2), 60-64. <https://readingmatrix.com/articles/berardo/article.pdf>
- Bernardi, M. (2019). Children's literature and illustrated novels. Educating readers, literary works and visual surprises. *Studi sulla Formazione*, 22, 85-95. DOI: 10.13128/ssf-10830
- Bruzzano, C. (2021). The Potential of Extensive Reading. *Modern English Teacher*.
<https://www.modernenglishteacher.com/the-potential-of-extensive-reading>
- Carrell, P. L., & Carson, J. G. (1997). Extensive and Intensive Reading in an EAP Setting. *English for Specific Purposes*, 16(1), 47-60. [https://doi.org/10.1016/S0889-4906\(96\)00031-2](https://doi.org/10.1016/S0889-4906(96)00031-2)
- Collie, J., & Slater, S. (1987). *Literature in the Language Classroom*. Cambridge University Press.
- Davis, C. (1995). Extensive reading: an expensive extravagance?. *ELT Journal*, 49(4), 329-36.
<https://doi.org/10.1093/elt/49.4.329>
- Fang, Z. (1996). Illustrations, Text, and the Child Reader: What are Pictures in Children's Storybooks for?. *Reading Horizons* 37(2), 130-142.
https://scholarworks.wmich.edu/reading_horizons/vol37/iss2/3
- Fenner, A.-B. (2018). Approaches to Literature. A.-B- Fenner & A. S. Skulstad (Eds.), *Teaching English in the 21st Century* (pp. 93-114). Vigmostad & Bjørke AS.
- Ghosn, I. K. (2002). Four good reasons to use literature in primary school ELT. *ELT Journal*, 56(2), 172-179. <https://doi.org/10.1093/elt/56.2.172>
- Keshavarzi, A. (2012). Use of literature in teaching English. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 46, 554 – 559. doi: 10.1016/j.sbspro.2012.05.159

- Kruus, P. (2010). Noored ja kirjandus. *Keel ja kirjandus*, 12, 928-930.
<https://keeljakirjandus.ee/archive/928-930.pdf>
- LoveReading4Kids. (s.a.). <https://www.lovereadings4kids.co.uk/>
- Lõuk, K., & Sutrop, M. (2023). Teaduseetika ja teadlase eetika. T. Kõnnussaar (toim.), *Praktilise eetika käsiraamat*. (lk 220-241). TÜ Kirjastus.
- Org, A. (2010). Kirjandusõpetuse kontseptsioon. *Haridus- ja noorteamet*.
<https://oppekava.ee/kirjandusopetuse-kontseptsioon/>
- Paran, A., & Spiro, J. (2023). From research to implications. A. Burns, & J. Hadfield (Eds.), *Becoming a Reading Teacher: Connecting Research and Practice* (pp. 6-45).
- Østfold University College. (2022). *Picture books sorted by themes*.
<https://www.hiof.no/english/services/knowledge/picture-books/sort-by-category/>
- Puksand, H. (2023). Eesti 15-aastaste õpilaste teadmised ja oskused matemaatikas, funktsionaalses lugemises ja loodusteadustes. G. Tire (toim.), *Lugemine* (lk 55-67). Trükikoda Auratrükk.
- Puksand, H. (2012). Eesti kooliõpilaste lugemisharjumused. *Keel ja kirjandus* 11, 824-835.
https://keeljakirjandus.ee/wp-content/uploads/2019/11/Helin_Puksand_11-12.pdf
- Puksand, H. (2014). *Teismeliste lugemisoskuse mõjutegurid*. [magistritöö, Tallinna Ülikool]. ETERA. <https://www.etera.ee/s/wEH4C0cMZ5>
- Pulverness, A. (2007). *Reading Matters*. Helbing Languages.
- Põhikooli riiklik õppekava (2011). *Riigi Teataja I 29.08.2014, 20*.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020>
- Rankin, J. (2005). Easy Reader: A Case Study of Embedded Extensive Reading in Intermediate German L2. *Die Unterrichtspraxis / Teaching German*, 38(2), 125-134.
<https://www.jstor.org/stable/20060000>
- Rebane, S. H. (2019). *Ilukirjandusel põhinev õppematerjal lugemis- ja kõneoskuse arendamiseks II kooliastme inglise keele tundides*. [bakalaureusetöö, Tartu Ülikool]. DSpace.
<http://hdl.handle.net/10062/63301>
- Renandya, W. A. (2007). The Power of Extensive Reading. *RELC Journal*, 38(2), 133-149. DOI: 10.1177/0033688207079578

Renandya, W. A., & Jacobs, G. M. (2016). Extensive reading and listening in the L2 classroom. W. A. Renandya, & Handoyo, P (Eds.), *English language teaching today* (pp. 97-110). New York: Routledge.

Talvar, J. (2021). *Lugemishuvi tekitamise võimalused teise kooliastme õpilaste seas emakeeleõpetajate hinnangul*. [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace.
<http://hdl.handle.net/10062/73183>

The Extensive Reading Foundation. (s.a.). *Guide to Extensive Reading*. www.erfoundation.org

Valdmann, M. (2016). *Ilukirjandusel põhinev õppematerjal grammatikaoskuse arendamiseks III kooliastme inglise keele tundides*. [bakalaureusetöö, Tartu Ülikool]. DSpace.
<http://hdl.handle.net/10062/52568>

Velner, K. (2023). *Digitaalne lugemispäevik kolmanda klassi õpilaste tekstimõistmise ja lugemishuvi toetamiseks*. [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace.
<https://hdl.handle.net/10062/91121>

Waring, R. (2011). Extensive Reading in English Language Teaching. H. P. Widodo, & A. Cirocki (Eds.), *Innovation and Creativity in ELT methodology* (pp. 69-80). Nova Publishers.

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool

Ørevik, S. (2018). Reading and Literacy. A.-B. Fenner & A. S. Skulstad (Eds.), *Teaching English in the 21st Century* (pp. 93-114). Vigmostad & Bjørke AS.

Lisad

Lisa 1. Raamatute nimekiri

Raamatu autor ja pealkiri

Jen Carney “The Accidental Diary of B.U.G.”

Jim Field, Julian Gough “Rabbit and Bear: A Bad King is a Sad Thing”

Anne Fine “The Diary of the Killer Cat”

Anne Fine “The Return of the Killer Cat”

Konnie Huq “Cookie and the Most Annoying Girl in the World”

Konnie Huq “Cookie and the Most Mysterious Mystery in the World”

Serena Patel “Anisha, Accidental Detective: Show Stoppers”

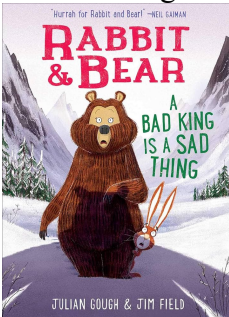
Michael Rosen “Uncle Gobb and the Dread Shed”

Jo Simmons “I Swapped My Brother on the Internet”

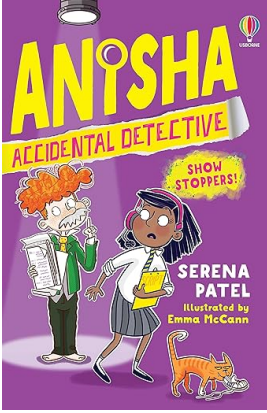
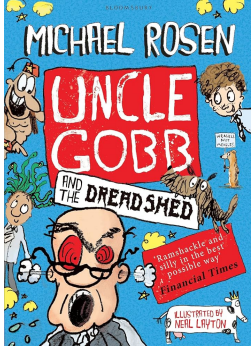
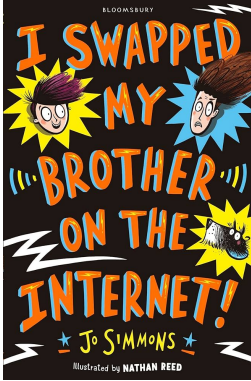
Jo Simmons “My Parents Cancelled My Birthday”

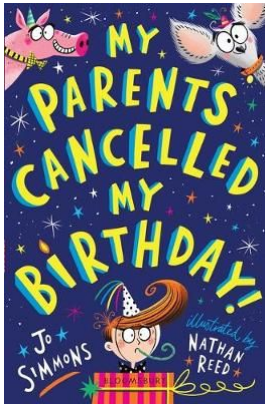
Elaine Wickson “Planet Stan”

Lisa 2. Raamatute lühikokkuvõtted

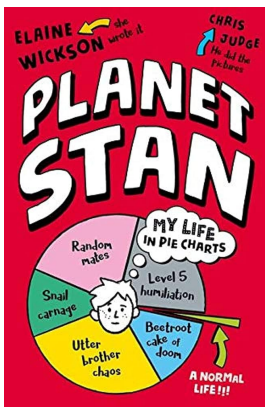
Raamatu autor ja pealkiri	Teemad	Lühikokkuvõte
Jen Carney "The Accidental Diary of B.U.G."	Suhted, kool	Billie Uproun Green (B. U. G.) kirjutab päevikusse oma igapäevaseid tegemisi. Muu seas abistab ta uut klassikaaslast Janey McBey'd ning uurib õpetaja rahakoti kadumist.
Jim Field, Julian Gough "Rabbit and Bear: A Bad King is a Sad Thing"	Suhted, julgus, loomad	Jääkaru kolib Jänese ja Karu orgu ning soovib olla kuningas. Jänes püüab olukorrale lahendust leida otsides abi teistelt (hirmsatelt) loomadelt.
Anne Fine "The Diary of the Killer Cat"	Loomad, perekond, tagajärjed	Tuffy, kodukass, kes elab armastava perekonnaga jahib järjest loomi. Perekond püüab talle kombeid õpetada, kuid see ei just edukas.
Anne Fine "The Return of the Killer Cat"	Loomad, perekond, suhted	Tuffy perekond lahkub nädalaks ning ta jääb hoidjaga. Hoidja aga riietab Tuffy nukuks ning ei toida

		talle meelepäraseid sööke, seetõttu peab ta jahtima endale ise toitu.
Konnie Huq “Cookie and the Most Annoying Girl in the World”	Suhted, sõprus, kool keskkonnasõbralikkus	Cookie raamatusarja teises osas läheb Cookie oma lemmiku popstaari kontserdile. Temaga püüab aga sõbraks saada erakordselt tüütu Suzie. Samuti püüab Cookie oma päris sõpru tagasi võita ja samal ajal ka maailma reostusest päästa.
Konnie Huq “Cookie and the Most Mysterious Mystery in the World”	Suhted, kool, keskkonnasõbralikkus, erinevad kultuurid	Kolmandas Cookie raamatus toimub teadusvõistlus ning tema vanaema tuleb Bangladeshist külla. Ta püüab suhelda vanaemaga, kellega ta ühist keelt ei räägi. Samuti püüab ta samal ajal mitut erinevat probleemi lahendada.
Serena Patel “Anisha, Accidental Detective: Show Stoppers”	Kool, suhted	Anisha kirjutab päevikusse igapäevategevustest, kõige tähtsam neist kooli muusikaliks ettevalmistumine. Kõik tundub valesti minevat

		ning ta püüab <i>showd</i> pääasta.
Michael Rosen “Uncle Gobb and the Dread Shed”	Kool, pere, suhted	Malcolmi ja ta emaga elab koos onu Gobb, kes on üsnagi ebaviisakas. Malcolmile ja ta sõbrale Crakersnackerile ei meeldi kodus töid teha, nad arvavad, et teevad neid niigi palju koolis.
Jo Simmons “I Swapped My Brother on the Internet”	Pere, suhted	Jonny soovib lahti saada oma tüütust vanemast vennast ning avastab internetilehekülje, mis tegeleb õdede-vendade vahetusega ning otsustab võimalust kasutada. Talle saadetakse mitmeid vendi koju, kes on kõik erinevatel viisidel veidrad.
Jo Simmons “My Parents Cancelled My Birthday”	Pere, sõbrad, suhted	Tom ootab väga, et oma sünnipäeva tähistada, kuid pärast mitut õnnetut juhtumist jääb see ära. Tom korraldab endale ise sellise sünnipäeva, nagu ta väärrib.

Elaine Wickson "Planet Stan"

Pere, kool, suhted

Stan püüab erinevatele juhtumistele leida loogilist selgitust diagrammide ja graafikute abil. Talle meeldib kord, tema vend on aga hoopis vastupidine, kaootiline ja isegi räpane. Stan tegeleb venna eest hoolitsemisega

Lisa 3. Ankeet

Hea õpilane!

Olen Tartu Ülikooli humanitaarteaduste kolmanda kursuse üliõpilane Triin Valli ning uurimistöo raames soovin välja selgitada õpilaste arvamused ingliskeelsete raamatute lugemise kohta väljaspool õppetunde. Saadud tulemusi kasutatakse ainult minu uurimistöo raames.

MINU NIMI: _____

LUGESIN RAAMATUT (PEALKIRI JA AUTOR): _____

VALISIN SELLE RAAMATU, SEST... _____

Anna raamatule ja illustratsioonidele hinnang 5-palli skaalal, kus 1 - ei meeldinud üldse ning 5 - väga meeldis. Värvige oma arvamusele vastav arv tähti.

HINNANG RAAMATULE:

HINNANG ILLUSTRATSIOONIDELE:

1. Palun põhjenda oma arvamust paari lausega.

2. Kirjelda lühidalt raamatu sisu ja tegelasi.

3. Palun hinda, kuivõrd nõus oled järgnevate väidetega.

5- Täiesti nõus; 4- Nõus; 3- Nii ja naa; 2- Ei ole nõus; 1- Ei ole üldse nõus. Tee ristike sobivasse kasti.

	5	4	3	2	1
1. Mõistsin raamatu peamist sõnumit ja teemat.					
2. Raamatu sisu oli põnev.					
3. Sain raamatust uusi teadmisi.					
4. Sain loetud tekstist aru.					
5. Raamat avardas minu silmaringi.					
6. Õppisin lugemise käigus uut sõnavara.					
7. Vajasin lugemisel sõnaraamatu abi.					
8. Raamatu keelekasutus oli liiga keeruline.					
9. Raamatus oli liiga palju tundmatuid sõnu.					
10. Illustratsioonid aitasid tekstist paremini aru saada.					
11. Illustratsioonid andsid hea ettekujutuse raamatu tegelastest.					
12. Raamat oli sobiva pikkusega.					
13. Raamatu lugemiseks oli piisavalt aega.					
14. Raamatu lugemine pakkus mulle naudingut.					
15. Minu inglise keele oskus arenes lugemise käigus.					
16. Samastusin mõne raamatu tegelasega.					
17. Raamatute lugemine suurendas minu huvi inglise keele õppimise vastu.					
18. Inglisekeelsete raamatute lugemine on hea võimalus keele arendamiseks.					
19. Tahaksin ka edaspidi ingliskeelseid raamatuid lugeda.					
20. Inglise keele tundides võiks õpilastel lasta rohkem kodus iseseisvalt lugeda.					

Lisa 4. Kodeerimise näide

Tähenduslik üksus

Koodid

Mõned tegelased meenutasid paari sõpru siin raamatus.

Raamatus sain samastuda selle tüdrukuga, kes seda kirjutas.

Samastumine

See oli naljakas raamat ja mulle meeldisid illustratsioonid, need olid ka lõbusad. See pereisa siin meenutas mulle mu isa, mis oli üsna huvitav.

Mulle meeldivad raamatud, mis oleks nagu käsitsi kirjutatud.

Mulle meeldis, et raamat oli kirjutatud nagu päevik. See tekitas tunde nagu keegi kirjutas minu endaga ja peategelane oleks minu sõber.

Raamatu stiil

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Triin Valli,

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Õpilaste hinnangud vabatahtliku klassivälise ingliskeelse ilukirjanduse lugemisele ühe Tartu kooli 7. klassi õpilaste näitel”, mille juhendaja on Evi Saluveer, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku me teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Triin Valli

16.05.2024